

GAJA KOS

ANA ZAVADLAV

Obisk

LJUBLJANA BERE

PREDLOGI ZA SKUPNO
PREBIRANJE SLIKANICE
V 1. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

Pripravila: Maša Jazbec

Uredila: Špela Frlic

Ilustracije: Ana Zavadlav

Ali sta tapir in lenivec, dve tako zelo različni živali, lahko prijatelja?

Tapir svojega soseda lenivca iz višjega drevesnega nadstropja povabi na obisk, ta pa povabilo z veseljem sprejme. Tapir se vztrajno in z navdušenjem pripravlja na prihod novega soseda, lenivca pa kar ni in ni na spregled. Tapir nazadnje zaspi in prespi prihod zakasnelega soseda. Ko se junaka prebudita sredi skupnega obiska, spoznata, da imata kot soseda zelo različna pričakovanja in navade. A nič za to! Še vedno si lahko po sosedsko vsak dan pomahata vsak s svojega konca drevesa. Lahko se torej sprejmeta v svoji drugačnosti, svoje dneve pa preživljata z drugimi, morda bolj sorodnimi prebivalci drevesne krošnje.

Izvirna in duhovita slikanica **Obisk** ponuja številne možnosti za skupno branje. V nadaljevanju predstavljamo nekaj podrobnosti o njenem nastanku ter vabimo k pogovoru in igri v razredu.

INTERVJU

Na obisk h Gaji in Ani

V slikanici sta svoje ustvarjalne moči združili pisateljica **Gaja Kos** in ilustratorka **Ana Zavadlav**. Slednja je leta 2021 za izvirne ilustracije prejela tudi **Levstikovo nagrado**. Povabili smo se k avtoricama na obisk in jima zastavili nekaj vprašanj o tem, kako je slikanica nastajala in kje v zgodbi se avtorici tudi sami prepoznata.

Kako narišeš tapirja?

Kako narišeš lenivca?

Gaja: Ker nisem strokovnjakinja za risanje, na steni v svoji dnevni sobi raje občudujem lenivca in tapirja v Anini izvedbi!

Ana: Hmm, najprej sem morala pogledati, kako ti živali sploh izgledata. Nisem ju poznala. Izgledali sta mi strašno smešni, izven znanih proporcev.

Sploh tapir – kot bi bil sestavljen iz več različnih živali, kot tiste sestavljanke s tremi deli živali, ki jih poljubno sestavljaš.

Potem pa sem o njiju hotela izvedeti vse: kje živita, kako se hranita, kako se premikata ... Vse, kar se je dalo dobiti, sem prebrskala, največ sem našla na spletu. To sem storila zato, da bi ju dodobra spoznala in si ustvarila svojo predstavo o njiju.

Živali morata biti v moji predstavi zelo živi in gibki, ker se morata v slikanici veliko premikati, igrati, ležati ... Skratka, morata mi biti domači z vseh strani!

Pa še to: vsaka žival mora imeti čisto svoj karakter. Včasih dam junakom čisto svoja delovna imena.

**Ali sta že kdaj videli pravega tapirja
ali pravega lenivca?
Sta že bili v Srednji Ameriki?**

Gaja: Pred potovanjem po Srednji Ameriki v Kostariki sem si zadala cilj, da bi rada v živo, torej v naravnem okolju, videla lenivce in tapirje. Eni in drugi so se mi zdeli tako simpatični, da so se mi enostavno začeli v mislih pojavljati kot junaki zgodbe. Poleg tega tapirji tako redko lomastijo po otroških knjigah, da se mi je zdel čisto pravi čas, da enega pristrčnega, družabnega rilčkastega debeluščka pripeljem v knjigo.

V živo pa sem videla enega tapirja, prav po stezosledsko smo ga izsledili po vonju in sledeh, ki jih je pustil v mivki, in ga našli med počivanjem pod nekim grmom, lenivcev pa cel kup, ker jih sploh po raznih nacionalnih parkih Srednje Amerike res veliko »binglja« z dreves.

**Koga bi raje povabili na obisk,
tapirja ali lenivca?**

Gaja: Kar se tiče dinamike, so bolj po moji meri tapirji. Ampak potem, ko bi z enim tapirjem odigrala nekaj partij *človek, ne jezi se*, šla plavat in počela še kaj, bi z velikim veseljem kaj prigriznila v družbi lenivca.

Ana: Še nikoli v živo. To bi si res želela, ker je čisto drugače, če žival vidiš v živo, kako se giblje, obnaša. Tako prej dobi svoj karakter.

Jaz sem potovala v Srednjo Ameriko le virtualno. Dobro, da se danes to da, da je na nek način vse lahko blizu. Iskala sem slike tropskega gozda, kakšna je podrast, kakšna drevesa rastejo, kakšne liste, krošnje imajo, katere živali še živijo tam. Saj ne, da bi morala vse to narisati, samo strašno radovedna sem! Če o prostoru veliko veš, si je lažje kaj izmisliti, bolj svobodno teče svinčnik.

A nič ne nadomesti izkušnje v živo, zato sem šla na ogled v botanični vrt v Dobrovnik v Prekmurju. Tam sem si kar malo oddahnila, saj so rastline tako raznolikih barv in oblik, da bi si lahko res izmislila karkoli.

Ana: Mogoče za malenkost bolj lenivca. Se mi zdi, da je malo manj zahteven gost.

Potem pa bi gotovo povabila še tapirja, za malo akcije in športa. Pravzaprav sta odlična kombinacija!

Ilustratorji in ilustratorke v ilustracije pogosto umestijo kakšno svojo zgodbo, navdih, anekdoto. Ali se skriva kakšna zgodba tudi v ilustracijah Obiska? Jo je našla tudi avtorica besedila?

Gaja: Našla sem cel kup manjših živalic, rastlinja in drugih detajlov, če je s čim od tega povezana kakšna anekdota, pa ne vem. Bi me pa zanimalo!

Ana: Res je. Sama imam to navado, da vedno »vrinem« nekaj svojega v zgodbo. Ampak z mero, moje domislice so za zraven, za drugo branje in za ostro oko. Ne gre prav zares za vzporedno zgodbo, ampak če bi si to predstavljala v prostoru, je to kot tisti glasovi zadaj. Nekdo pripoveduje zgodbo, medtem pa se zadaj vedno še kaj dogaja: mimo prileti ptič, nekdo šepeta, zadaj dva potihlo klepetata, nekdo je lačen in šušlja z vrečko sendviča, pes zalaja ...

Ena živalca pa je v slikanici *Obisk*, ki je skoraj na vsaki strani, ampak je ne bom izdala!*

Katere živali Srednje Amerike so vam najbolj všeč?

Gaja: Meni vsekakor lenivci in tapirji, a ni očitno? ;)

Ana: Premalo jih poznam, da bi se lahko odločila. Na splošno vse vrste ptičev in strašno rada imam vse mogoče majhne žužke; rada jih rišem, tako lepo jih lahko kamorkoli vtakneš v ilustracije.

Seveda sta mi všeč lenivec in tapir. Ooo, in rožnati delfini! Tudi za te sem prvič slišala v Gajini zgodbi.

*Ali jo otroci najdejo? Katere živali je Ana skrila na skoraj vsako stran slikanice?

Katere družabne igre imate najraje?

Gaja: Trenutno smo doma v fazi igranja *Dobbla* in *spomina*. Ko sem bila otrok, sem rada igrala *mikado*. Aha, pa ob *Pictionaryju* smo se tudi fino zabavali.

Ana: Kartanje, spomin, *Dobble*, *mikado*, *tangram*.

Kako se pripravite na obisk?

Gaja: Zelo odvisno od tega, h komu in kam grem oz. kako smo dogovorjeni. Včasih kaj spečem in prinesem, včasih oblečem kaj malenkost manj vsakdanjega, včasih, če gre za večerni obisk, predtem mrzlično urejam varstvo za otroka. Najraje imam spontane obiske: ko srečaš soseda in ti reče: »A prideš na kavo?« in greš, lepo v trenirki in brez kompliciranja ...

Ana: Kuham, kuham in tuhtam, kateri še nov recept bi lahko poizkusila. Včasih moji gostje malo »nasrkajo«.

Ja, pa za silo spravim hišo v red, če ostane kaj časa od kuhanja. Ali pa se samo veselim obiska in ne naredim nič posebnega. Še najraje imam presenečenja.

Kako pa vi najraje sprejmete svoje obiskovalce?

Gaja: Če le imam čas, kaj spečem, poskrbim, da je v hladilniku mrzla pijača (ali kava v kafetieri), in, seveda, pospravim stanovanje, ker v svojem naravnem stanju žal ni pospravljeno, igrače na tleh pa predstavljajo resno nevarnost za zvite gležnje nič hudega slutečih obiskovalcev!

Ana: S širokim nasmehom in objemom.

**Ali sta se med ustvarjanjem veliko pogovarjali,
kako umestiti ilustracije in zgodbo v končno celoto?
Sta imeli več različnih idej?**

Gaja: Niti ne. Je bila kar
urednica glavni vezni
člen med nama.

Ana: Bilo je tako kot moja priprava na obisk:
nič dogovarjanja s pisateljico, samo presenečenje.
Seveda je tu vmes delo urednic na založbi,*
ki skrbita, da vse lepo in gladko teče. Ja, imela sem
vso svobodo, ki jo ilustratorica potrebuje.

*Knjižni urednik ali knjižna urednica skrbi za pripravo knjige.
Avtorje in avtorice spremlja pri pisanju besedila, sodeluje z
lektorji in oblikovalci, ureja postavitev besedila in poskrbi, da je
knjiga pravočasno pripravljena za tisk.
Likovni urednik ali likovna urednica sodeluje z ilustratorji in
ilustratorkami. Svetuje jim, kako ilustracije umestiti v knjigo in
kako podobe oblikovati skupaj z besedilom.

POGOVARJAJMO SE ...

Kako poteka obisk?

Tapir je bil družabne narave, samemu mu je hitro postalo dolgčas. Zato je soseda lenivca že prvi dan povabil k sebi na obisk. Tapir se je zavzeto pripravljal na prihod soseda, ga dolgo čakal in čakal ...

Je bil lenivec nesramen, ker je zamujal na obisk k tapirju?

Ja, saj je tapirja pustil čakati tako dolgo, da ga je začelo skrbeti.

Že, že, vendar ...

Ali je lenivec vedel, da tapirja skrbi zaradi njegove zamude?

Ali nekdo lahko misli, da si nevljuden, čeprav sam meniš – tako kot lenivec –, da ni tako?

Ne, lenivec je počasen in tapir bi se lahko prej pozanimal o svojem sosedu.

Že, že, vendar ...

Ali je tapirjeva naloga, da se pozanima o svojem sosedu?

Ali bi lenivec moral spremeniti sebe in svoje navade, da bi ga tapir lahko bolje razumel?

Ali sta tapir in lenivec lahko prijatelja?

Ne, saj sta si povsem nasprotna v svojem vedenju in navadah.

Že, že, vendar ...

Ali biti prijatelj pomeni, da med nami ni nasprotij?

Ali imajo vsi prijatelji enake navade?

Ali sta si lenivec in tapir povsem nasprotna? Ali ju kaj tudi družijo?

Ja, prijatelje lahko družijo različne stvari, živijo lahko vsak po svoje in še vedno ostanejo prijatelji.

Že, že, vendar ...

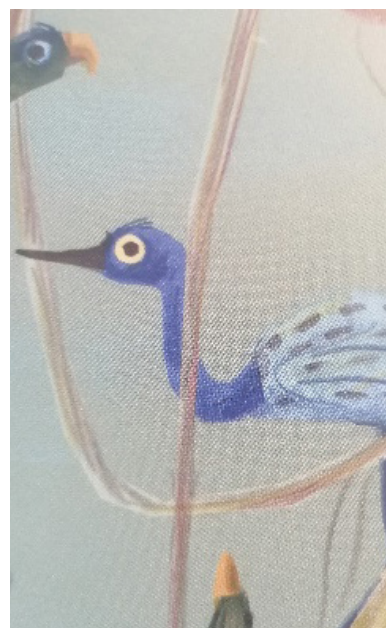
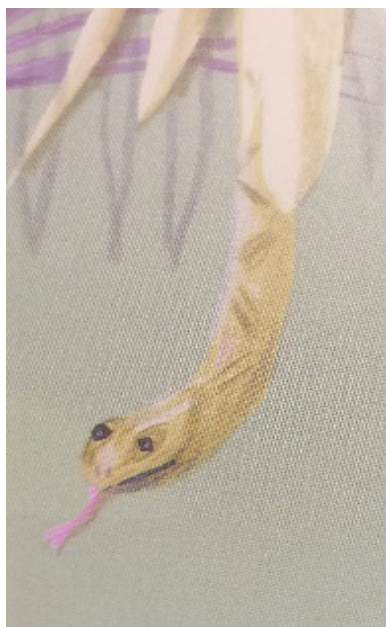
Kaj pa pomeni biti prijatelj?

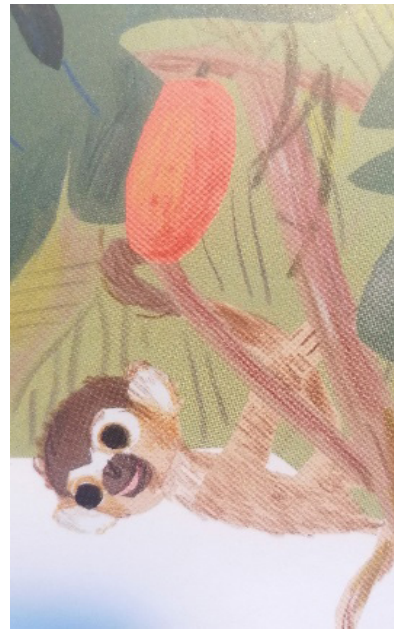
Kako ostanemo prijatelji, čeprav živimo popolnoma drugače?

PRIPOVEDUJMO

Pripovedovalci na obisku

Po tem, ko so otroci spoznali zgodbo o sosedskih odnosih med lenivcem in tapirjem, lahko slikanico preberejo znova in tokrat sledijo zgodbam, ki jih odpirajo ilustracije. Med ilustriranimi živalmi Ane Zavadlav si lahko npr. izberejo dve ali več živali in poskušajo sestaviti ter si medsebojno pripovedovati zgodbe o njihovih obiskih.

Karte ponujajo podobe živali iz slikanice. Otroci lahko izžrebajo ali si izberejo tri karte ter sestavijo novo zgodbo.* Ena izmed kart je prazna. Otroci lahko narišejo podobo živali, rastlinja ali predmetov po svoji zamisli, ki jih nato vključijo v zgodbo.

Ob sestavljanju in pripovedovanju novih zgodb lahko otroci raziskujejo različne načine obiskovanja, vsaki živali lahko dodelijo značilnosti, navade, sposobnosti in čustva, opišejo njene zanimive pripetljaje ter tako s pomočjo lastnih zgodb ubesedijo razlike med obiskujočimi se živalmi, ki pa si navsezadnje delijo skupno okolje.

*Ana Zavadlav v intervjuju omeni, da si je pri ilustriranju poleg glavnih junakov in njune zgodbe predstavljala še vzporedne zgodbe ostalih prebivalcev srednjeameriškega gozda. Tudi otroci si lahko pri sestavljanju novih zgodb o obiskovanju živali zamislijo zvoke, dodajo glasbo ali še druge vložke, ki lahko popestrijo njihovo pripovedovanje.

IGRAJMO SE

Tapir, koliko je ura?

Slikanico Obisk lahko vpeljete tudi v zvočno-gibalno dejavnost.

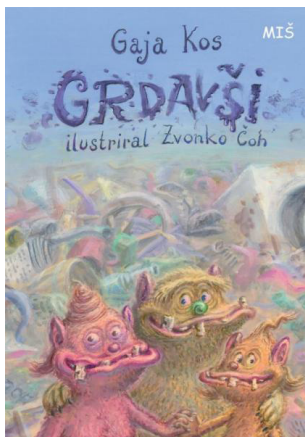
Skupaj z otroki določite značilne gibe, zvoke in ritme izbranih živali iz slikanice, npr. **lenivca, žabe, jaguarja, kolibrija, opice** itd., in se po vzoru otroške igrice »kraljica, koliko je ura« igrajte igro »tapir, koliko je ura«.

Potek igre

Eden od igralcev se postavi k steni in predstavlja tapirja iz tropskega gozda. Ostali igralci se mu postavijo nasproti, vsi enako oddaljeni od njega (od razdalje je odvisno, koliko časa bo igra trajala). Eden izmed igralcev vpraša: »*Tapir, koliko je ura?*« Tapir odgovarja s številom korakov in načinom gibanja – npr. »*En velik lenivec nazaj in tri male žabice naprej*« (to pomeni, da se morajo igralci pomakniti za en počasen gib nazaj in tri male poskoke naprej). Igralci se glede na odgovore tapirja pomikajo naprej in nazaj za različno dolge korake. Igralec, ki se prvi dotakne tapirja, ga v naslednji igri zamenja.

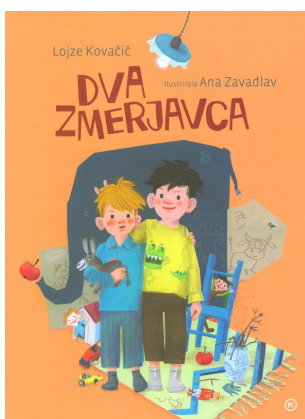

Gremo na obisk še drugim

Slikanica **Obisk** na svojstven način in z jezikom, prežetim s humorjem, govori o drugačnosti in sprejemanju, temah, ki ju avtorici obravnavata tudi v svojih drugih delih.

Gaja Kos je pisateljica, prevajalka, urednica (založba Miš, LUD Literatura) in literarna kritičarka (Literatura, Sodobnost, Dialogi, Otrok in knjiga), ki svoje bogato znanje in izkušnje vliva tudi v svoja besedila. Poleg Obiska lahko otroci spoznajo še njena druga dela, kot so *Grdavši*, *Rizibizi in laž*, *Skokica in smeh*, *Mufek*, *sreča in pamet*, *Migiji migajo: zgodbarski vodnik za aktivno preživljanje prostega časa* ter *Junaki z ladje Argo*.

Ana Zavadlav je vsestranska kulturna ustvarjalka, akademska slikarka, grafičarka in ilustratorica, ki je za svoja dela prejela številne nagrade. V zadnjem poldrugem desetletju se posveča predvsem knjižni ilustraciji za otroke in mladino, redno ilustrira za reviji *Ciciban* in *Cicido*, pri čemer se spretno loteva tako črno-belih tehnik kot uporabe živih barv.

Ana je ilustrirala tudi zgodbo za otroke pisatelja **Lojzeta Kovačiča** *Dva zmerjavca*. Zgodba govori o dveh bratih, ki sta se prav rada posluževala zmerljivk in se med seboj zmerjala. Nekega večera pa je bilo zmerljivk, kot so »kozel«, »osel«, »slon« ipd., toliko, da so se v hišo dveh zmerljivih bratov (ne)povabljene najavile prave živali. Zmerljivke so namreč priklicale živali, da so se kar same povabile na obisk k bratoma. Duhovita zgodba s prav tako duhovitimi ilustracijami lahko služi kot izhodišče za pogovor o neželenih obiskih.

Pedagoško gradivo je nastalo v okviru projekta **Ljubljana bere**, ki ga od leta 2008 izvaja **Oddelek za kulturo MOL**.

Produkcija: **Pisarna Ljubljane – Unescovega mesta literature**